

Reductieplan Agterberg Bedrijven b.v.

t.b.v.

CO₂ Prestatieladder trede 5

Opdrachtgever: Agterberg Bedrijven

Auteur: Jurre Booman
Adviseur: Margriet de Jong, Dé CO₂ Adviseurs
Datum: 12-06-2018

Inhoud

1	Inleiding	3
1.1	LEESWIJZER	3
2	Energiebeoordeling scope 1 & 2	4
2.1	CONTROLE OP INVENTARISATIE VAN EMISSIES.....	4
2.2	IDENTIFICATIE GROOTSTE VERBRUIKERS	4
2.3	TRENDS IN ENERGIEVERBRUIK EN VOORTGANG CO ₂ -REDUCTIE	5
2.4	VOORGAANDE BEOORDELINGEN	7
2.5	VERBETERPOTENTIEEL.....	7
3	Strategisch plan scope 3.....	9
3.1	SIGNIFICANTE SCOPE 3 EMISSIES	9
	Kwalitatieve scope 3 analyse.....	9
	Kwantitatieve scope 3 analyse.....	9
	Ketenanalyse(s).....	9
3.2	REDUCTIESTRATEGIE SCOPE 3	10
	Inventarisatie reductiestrategieën.....	10
	Ketenpartners.....	10
4	Doelstellingen	12
4.1	VERGELIJKING MET SECTORGENOTEN.....	12
4.2	HOOFDDOELSTELLING.....	13
	Scope 1 Subdoelstelling brandstofverbruik.....	13
	Scope 1 Subdoelstelling gasverbruik kantoren.....	14
	Scope 2 Subdoelstelling elektraverbruik kantoren	14
	Scope 2 Subdoelstelling zakelijk (vlieg)verkeer	14
	Scope 3 Subdoelstelling Advies over Stabilizer	14
	Scope 3 Subdoelstelling Inhuur duurzaam materieel.....	14
	Maatregelen reductieplan.....	14
5	Voortgang CO ₂ -reductie	16
	Scope 1 Subdoelstelling brandstofverbruik.....	16
	Scope 1 Subdoelstelling gasverbruik kantoren.....	16
	Scope 2 Subdoelstelling elektraverbruik kantoren	16
	Scope 2 Subdoelstelling zakelijk (vlieg)verkeer	16
	Scope 3 Subdoelstelling Advies over Stabilizer	16
	Scope 3 Subdoelstelling Inhuur duurzaam materieel.....	16
6	Participatie sector- en keteninitiatieven.....	17
6.1	ACTIEVE DEELNAME.....	17
6.2	LOPENDE INITIATIEVEN	17
	Praktisch toepasbare resultaten van initiatieven.....	18
6.3	REDUCTIEPROGRAMMA'S	18
	Bijlage A Inventarisatie sector- en keteninitiatieven	19
	Colofon.....	23

1 Inleiding

In dit document worden de scope 1, 2 en 3 CO₂-reductiedoelstellingen van Agterberg Bedrijven gepresenteerd en de voortgang van de CO₂-reductie beoordeeld. Voorafgaand hieraan is de CO₂-footprint voor scope 1 en 2 opgesteld conform ISO 14064-1 en het GHG-protocol.

Voor het bepalen van de CO₂-reducerende maatregelen die binnen Agterberg toegepast kunnen worden, is eerst een inventarisatie van mogelijke reductiemaatregelen uitgevoerd. Deze inventarisatie is als apart tabblad opgenomen in het Excel bestand 'CO₂-reductiemaatregelen en berekening doelstelling'. Aan de hand van de maatregelen die relevant zijn, is vervolgens het Reductieplan opgesteld. Hierin worden de reductiedoelstellingen en de daarbij behorende maatregelen beschreven.

In hoofdstuk 2 van dit document wordt de energiebeoordeling beschreven waarin een analyse is uitgevoerd over de voortgang in CO₂-reductie voor scope 1&2 en mogelijke verbeterpunten. In hoofdstuk 3 worden de scope 3 emissies en voortgang daarin beschreven, met daarbij uitgelegd welke strategie Agterberg in de keten hanteert. De verbeterpunten die vanuit hoofdstuk 2 en 3 naar voren komen, worden in hoofdstuk 4 en 5 waar nodig verder opgenomen: in hoofdstuk 4 worden de reductiedoelstellingen beschreven, terwijl het concrete plan van aanpak en de status van de uit te voeren maatregelen is weergegeven in hoofdstuk 5. In hoofdstuk 6 tenslotte wordt een beschrijving gegeven van initiatieven waaraan wordt deelgenomen en welke winst deze initiatieven op het gebied van kennisdeling en CO₂-reductie hebben opgeleverd.

Dit reductieplan is opgesteld in overleg met en met goedkeuring van het management. De voortgang in (sub)doelstellingen en maatregelen wordt ieder half jaar beoordeeld.

1.1 Leeswijzer

Dit document is ter onderbouwing van de eisen van de CO₂-Prestatieladder. Per hoofdstuk wordt een eis behandeld. Hieronder een leeswijzer.

Hoofdstuk in dit document	Eis in de CO ₂ -Prestatieladder
Hoofdstuk 2: Energiebeoordeling	2.A.3
Hoofdstuk 3: Strategisch Plan scope 3	5.B.1
Hoofdstuk 4: Doelstellingen	3.B.1
Hoofdstuk 5: Maatregelen reductieplan	3.B.1
Hoofdstuk 6: Voortgang CO ₂ -reductie	3.B.1
Hoofdstuk 7: Participatie sector- en keteninitiatief	3.D.1 en 3.D.2
Bijlage A	1.D.1

2 Energiebeoordeling scope 1 & 2

Het doel van deze energiebeoordeling is de huidige en de historische energieverbruiken van Agterberg in kaart te brengen. Deze beoordeling geeft minimaal 90% van de energiestromen weer. Zo zijn door deze analyse de grootste verbruikers geïdentificeerd en kan daar individueel op gestuurd worden. Daardoor kunnen de belangrijkste processen die bijdragen aan CO₂-uitstoot effectief aangepakt worden. De achterliggende brongegevens zijn terug te vinden in het document: maandelijks verbruik Agterberg 2017.

2.1 Controle op inventarisatie van emissies

Een onafhankelijke controle op de emissie-inventarisatie wordt gelijktijdig uitgevoerd met de interne audit en wordt in het interne audit rapport opgenomen.

2.2 Identificatie grootste verbruikers

De 90% grootste emissiestromen in 2017 van Agterberg Bedrijven zijn:

- Brandstof 94%
- Elektraverbruik: 2%
- Gasverbruik: 2%

Brandstof:

In onderstaand schema is het materieel opgenomen wat gebruik maakt van fossiele brandstoffen.

Personenauto	Bussen/vrachtwagen	Trekker	Shovels	Maaimachines	Overige	Handgereedschap
3x hybride 17 x euro 6 11 x euro 5 4 x euro 4	Busjes: 9 x euro 6 27 x euro 5 2 x euro 3 18 x euro 4 14 x euro 0 Vrachtwagens: 3 x euro 3 1 x euro 4 10 x euro 5 6 x euro 6 4 x euro 6C	13x stage 3 15x stage 3A 7x stage 3B 2x Tier 4final 1x onbekend	2x Tier 3 2x Tier 4 final 4x stage 3A	7 x Tier 4 3 x Tier 2 2 x Tier 2 boot 16 x stage A 1 x stage 3B 26 x onbekend 1 x maaiboot	2 x onkruidbrander 5 x golfkar 2 x Heftruck 1 x houtversnipperaar 15 x hydraulische kraan 7 x borstel/veegmachine 1 x euro 5 veeg/zuig 51 x zoutstrooier 12 x aggregaat 2 x spuitkar 1 x trilwals 7 x kantensnijder 4 x motor japanners 1 x doorspuitmachine 4 x agriafrees 3 x compressor 18 keten 1 x trilbalk 1 x vacuüm-unit	54 x bladblazer 52 x bosmaaier 38 x motorzagen 32 x trilplaat 31 x heggenscharen 18 x zagen 4 x stoomcleaner 8 x waterpompen

Er is een materieelijst in beheer van de werkplaats, deze wordt door het jaar heen actueel gehouden.

In 2017 is het volgende materieel aangeschaft:

Materieel	Aantal	Norm
Vrachtwagen	4	3x 6C – 1x 5
Personenauto	8	8x 6
Busjes	5	5x 6
Kranen	2	Stage 3A, Tier 4 Final
Shovel	1	Tier 4 Final
Tractor	3	Stage 3A, Stage 3B, Tier 4 Final
Maaiers	4	1x Tier 4L – 3x benzine
Klein materiaal/materieel	14	1x Stage 3A, 7x elektrisch, 6x benzine

Het nieuwe materieel/materiaal vervangt op ten duur ander materieel met een lagere milieunorm. In 2018 zal hier meer inzicht in verkregen worden, welk materieelstuk vervangt welk materieelstuk en wat betekent dit voor de milieunorm (zie maatregelenlijst).

Elektra en gas:

Agterberg Bedrijven B.V. beschikt in 2017 over 3 kantoorlocaties waarvan 1 locatie t.b.v. onderhoud aan het materieel. De gegevens behorende bij het verbruik worden verkregen door de meterstanden op te nemen per kwartaal.

In 2018 wordt het hoofdkantoor van Agterberg verbouwd. Hier zal nog zeer beperkt gas verbruikt worden.

Op de Groenrecycling Utrecht zit het gasverbruik in de huurprijs bij de gemeente Utrecht. Het gasverbruik is hierbij niet significant en niet te specificeren. Dit is niet meegenomen in de footprint.

2.3 Trends in energieverbruik en voortgang CO₂-reductie

Agterberg staat sinds 2016 op de CO₂ prestatieladder, met 2015 als basisjaar. De energiegegevens zijn sinds 2015 beschikbaar. Over 2015 en 2016 zijn enkele de gegevens van scope 1 en 2 beschikbaar. Vanaf 2018 zijn ook de gegevens van scope 3 beschikbaar.

De gegevens van 2015 en 2016 van de Agterberg Bedrijven zijn opnieuw berekent. De nieuwste conversie factoren zijn toegepast om een goede vergelijking te kunnen maken. Ook zijn de werkuren opnieuw berekent. Dit heeft tot een wijziging geleid in het aantal uren in 2015 en 2016. Door een completere manier van rekenen heeft dit geleid tot goed vergelijkbare gegevens.

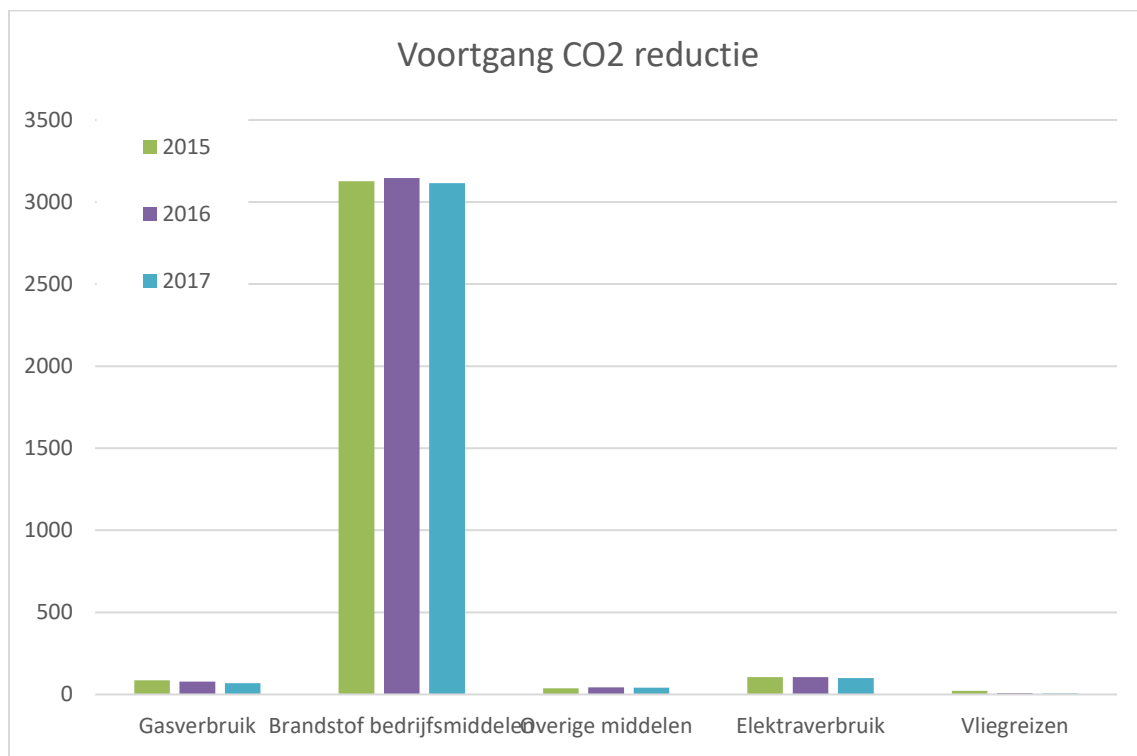
In onderstaande tabel is de vergelijking gemaakt tussen 2015 (basisjaar), 2016 en 2017. Er is een positieve trend te zien in 2017 t.o.v. 2016. Er zijn in 2017 significant meer uren gemaakt. Logischerwijs zou dit leiden tot een toename in het verbruik van fossiele brandstoffen in absolute getallen. Dit is echter niet het geval. De verbruiksgegevens in absolute getallen is ongeveer gelijk gebleven. De relatieve vermindering in CO₂ uitstoot is te danken aan een goed CO₂ beleid. Er zijn maatregelen getroffen (zie maatregelenlijst) en er is intern en extern gecommuniceerd over CO₂. Hiermee is de bewustwording binnen de Agterberg medewerkers (en inhuur/ZZP) sterk gegroeid. Dit zien wij terug in de resultaten (onderstaande tabel). Als wij de gehele uitstoot in % kwantitatief beoordelen zien wij een beloning van onze inspanningen.

Training en bewustwording werpt zijn vruchten af waardoor hier ook de komende jaren in geïnvesteerd zal worden. Milieuvriendelijke investeringen vormen ook een belangrijke pijler binnen de CO₂ reductie. Ook in de aankomende jaren wordt het materieelpark van de Agterberg Bedrijven op meerdere locaties vernieuwd/uitgebreid.

Emissie inventaris (ton CO2)		2015	2016	2017
scope 1	Gasverbruik	86,4	78,1	69,40
	Brandstof bedrijfsmiddelen	3.127,3	3.147,3	3115,7
	Overige middelen	36,9	42,8	40,6
	Totaal:	3.250,6	3.268,2	3.225,68
scope 2	Elektraverbruik	105,5	105,2	99,2
	Vliegreizen	21,1	7,2	5,6
	Totaal:	126,6	112,4	104,73
TOTAAL CO2 (ton)		3.377,2	3.380,6	3.330,4
Gewerkte uren:		463.141	447.332	547.256
Relatieve CO2 uitstoot (ton/uren)		7,292	7,557	6,086
Relatieve CO2 uitstoot tov basisjaar		100,0%	105,3%	83,5%

	2015	%	2016	%	2017	%
Gasverbruik	0,19	100%	0,17	93,64%	0,13	68,00%
Brandstof	6,83	100%	7,13	104,38%	5,77	84,42%
Elektra	0,23	100%	0,24	103,53%	0,18	79,79%
Vliegreizen	0,05	100%	0,02	35,31%	0,01	22,34%
TOTAAL	7,291	100%	7,557	103,65%	6,086	83,46%

Bovenstaande tabellen zijn in onderstaande diagram visueel gemaakt. Er is een licht dalende lijn te zien in 2017 t.o.v. 2015 (het basisjaar). Dit t.o.v. het gegroeide aantal werkuren maakt dat er in 2017 een mooie CO2 reductie behaald is van 16,5%.

2.4 Voorgaande beoordelingen

Over 2015 en 2016 zijn energiebeoordelingen uitgevoerd over het brandstof- en gasverbruik van Agterberg Bedrijven. Samenvattend zijn er een aantal verbeterpunten genoemd. De kwantitatieve analyse is te lezen in paragraaf 2.3.

Energiebeoordeling 2015:

- Inkoop duurzame energie. De energie die wordt aangekocht is grijs. Dit kan groen gemaakt worden, echter zitten hier extra kosten aan. In 2018 wordt het kantoor vernieuwd. Hier worden zonnepanelen in meegenomen. De overige energie zal groen worden ingekocht bij afloop energiecontract.
- Hybride voertuigen en elektrisch gereedschap. Zie punt energiebeoordeling 2016.
- Bewustwording: interne en externe communicatie. Er zal meerdere malen per jaar intern gecommuniceerd worden over CO2. Dit conform het communicatieplan.

Energiebeoordeling 2016:

- In de energiebeoordeling over 2017: bepalen KM vergoeding en de uitstoot ervan over 2017. De KM vergoeding is opnieuw getoetst: wie krijgt wat? De gegevens zijn opgehaald bij de financiële administratie. De KM vergoeding wordt bij Agterberg niet meer toegepast. Het woon-werk verkeer is meegenomen in de kwantitatieve scope 3 analyse. De energiebeoordeling van 2015 en 2016 zijn aangepast zodat een goede vergelijking met 2017 gemaakt kan worden.
- Definitief ontwerp kantoor maken eind 2017/begin 2018, waarin duurzame aspecten zijn meegenomen. In 2018 is begonnen met de verbouwing van het kantoor. Er worden zonnepanelen en een 'warmte-koude' installatie geplaatst. Vanaf de afronding van de verbouwing (aug. 2018) kunnen de resultaten van de verbouwing (op CO2 gebied) worden getoetst.
- In 2017 waar mogelijk elektrisch/hybride materieel en voertuigen aanschaffen. Er wordt een investeringslijst bijgehouden. In deze lijst wordt informatie ontvangen over milieunormen etc.. De aankomende jaren moet hier een verdiepingsslag in gemaakt worden: welk materieelstuk/voertuig verbruikt wat? En zijn hier duurzamere oplossingen/additieven voor?

2.5 Verbeterpotentieel

Op basis van de resultaten van energiebeoordelingen van voorgaande jaren en de noodzaak/mogelijkheid tot meer inzicht in verbruik van diesel, is gekozen in 2018 het energieverbruik hiervan nader te onderzoeken.

In 2018 wordt een onderzoek gedaan naar de verbruiken van het verschillende materieel door een schatting te maken op basis van de draaiuren. Hierbij wordt gekeken naar het brandstofverbruik van de verschillende machines en bedrijfswagens.

Verbetering in inzicht

Om in de toekomst een beter inzicht in de grootste verbruikers te krijgen, kan het volgende verbeterd worden:

- ✓ Maatregel 1: betere brandstofregistratie systemen zodat er meer inzicht in de verbruiken van materieel wordt verkregen.
- ✓ Maatregel 2: Inzicht verkrijgen bij het vervangen van materieel. Op het moment dat er nieuw materieel wordt aangeschaft, kan er een vergelijking te worden gemaakt met het te vervangen materieelstuk.

Reductiepotentieel

De volgende mogelijkheden zijn uit de analyse naar voren gekomen om de CO₂-uitstoot verder te reduceren:

- ✓ Maatregel 1: Bewustwording personeel verhogen door training en begeleiding;
- ✓ Maatregel 2: Verduurzamen wagenpark door aanschaf duurzaamste keuze voertuig;
- ✓ Maatregel 3: Aanschaffen elektrisch materieel indien mogelijk.

Bovenstaande maatregelen zijn opgenomen in het Reductieplan.

3 Strategisch plan scope 3

Agterberg vindt het belangrijk om inzicht te verkrijgen in haar belangrijkste scope 3 emissies. Om dit inzicht te verkrijgen is er een kwalitatieve en kwantitatieve scope 3 analyse uitgevoerd. De uitkomsten hiervan worden hieronder weergegeven. Tevens wordt er een strategie geformuleerd om deze scope 3 emissies te reduceren.

3.1 Significante scope 3 emissies

Aan de hand van zowel een kwalitatieve als een kwantitatieve scope 3 analyse zijn de emissies in de keten van Agterberg in kaart gebracht.

Kwalitatieve scope 3 analyse

Op basis van een indeling in Product-Marktcombinaties en de kwalitatieve benoeming van de grootte van invloed en mogelijkheden die Agterberg op de verschillende Product-Marktcombinaties heeft, is de volgende top 4 naar voren gekomen:

1. Civieltechniek
2. Groen
3. Sport
4. Paardensport

Kwantitatieve scope 3 analyse

Aan de hand van de 15 GHG-genererende categorieën voor scope 3 is een kwantitatieve analyse opgesteld. Bij deze kwantitatieve analyse is ook per categorie een inventarisatie gemaakt van welke ketenpartners betrokken zijn en welke reductiemogelijkheden er zijn (zie Excel-bestand Scope 3 Analyses). Zie hieronder de resultaten van de meest significante scope 3 categorieën voor Agterberg:

1. Cat. 1 Inkoop: Onderaanneming	1.793 ton
2. Cat. 8 Ingehuurd Materieel	1.213 ton
3. Cat. 1 Inkoop: Minerale Stoffen	1.006 ton
4. Cat. 12 Einde levensduur: Vervuilde grond	990 ton
5. Cat. 13 Verhuurd Materieel	557 ton
6. Cat. 2 Kapitaalgoederen	417 ton

Categorieën die wel aanwezig maar zeer klein zijn, zijn categorie 7. Woon-werkverkeer, 4. Upstream Transport en 6. Zakelijk reizen (hotelovernachtingen).

Daarnaast is categorie 15. Investerings nog van toepassing omdat Agterberg voor 50% eigenaar is van het bedrijfje Ecodynamics. De CO₂ footprint van dit bedrijf is al meegenomen in de scope 1&2 footprint van Agterberg; wat wel relevant is bij deze categorie is het feit dat Ecodynamics een duurzame wegverharding op de markt heeft, die in de keten direct kan bijdragen aan vermindering van CO₂-uitstoot.

Ketenanalyse(s)

Als onderwerp voor de ketenanalyses is gekozen voor twee heel verschillende onderwerpen, waar Agterberg zowel kansen tot CO₂-reductie als kansen tot het uitoefenen van voldoende invloed ziet. Voor de ene ketenanalyse is gekozen om het brandstofverbruik van de inhuur van mensen en materieel te onderzoeken, voor de andere ketenanalyse is het onderwerp het product Stabilizer van Ecodynamics.

3.2 Reductiestrategie scope 3

Voordat er een strategie geformuleerd wordt, is er aan de hand van de 15 GHG-categorieën een analyse uitgevoerd over de mogelijkheden die Agterberg heeft om de up- en downstream emissies te beïnvloeden, inclusief de betrokken ketenpartners. De resultaten van deze analyse zijn terug te vinden in 5.A.1, Kwantitatieve Analyse. In de volgende paragrafen wordt beschreven voor welke strategie er uiteindelijk is gekozen om de scope 3 emissies te beïnvloeden en te reduceren.

Inventarisatie reductiestrategieën

Onderstaand is een opsomming gegeven van de voor Agterberg relevante strategieën in de keten + bijbehorende autonome acties, ingedeeld op basis van de voor Agterberg relevante GHG-categorieën:

- ✓ Inkoop
 - De toepassing van alternatieve, duurzamere producten stimuleren en ontwikkelen (Stabilizer). Advies uitbrengen in overleg met de opdrachtgever; dit is pas mogelijk wanneer een project al aangenomen is en de opdrachtgever open staat voor alternatieven.
 - Met leveranciers en onderaannemers in gesprek over de mogelijkheden tot verduurzamen van de werkzaamheden die voor Agterberg worden uitgevoerd. Denk hierbij aan het toepassen van het Nieuwe Draaien bij onderaannemers. Voor de langere termijn kan er ook aan gedacht worden om bij het inkoopbeleid de verplichting tot het voeren van een CO₂-reductiebeleid op te stellen.
- ✓ Inzet materieel derden
 - Zuinigheid/milieulabel als criterium bij inhuur van materieel.
 - In overleg met leveranciers over mogelijkheden van besparing.

Agterberg kiest ervoor zich te focussen op bovenstaande strategieën. Daarbij zijn concrete, kwantitatieve doelstellingen geformuleerd die zich richten op het uitbrengen van advies aan opdrachtgevers over de mogelijkheden van Stabilizer, en op het inhuren van materieeltypen met een duurzaam milieulabel. Deze doelstellingen zijn opgenomen in hoofdstuk 4 'Doelstellingen'.

Ketenpartners

In deze paragraaf worden de belangrijkste ketenpartners van Agterberg benoemd die betrokken zullen worden bij het realiseren van de scope 3 doelstelling. Deze ketenpartners zullen benaderd worden om informatie met betrekking tot CO₂-reductie in de keten of het bedrijf aan te leveren.

Voor het realiseren van de doelstelling m.b.t. het inhuren van duurzaam materieel, worden gegevens van de machines opgevraagd bij de leverancier. Er is op die manier contact over de duurzaamheid van het machinepark van de leverancier. Mocht een leverancier enkel hele onzuinige machines aan kunnen bieden, dan is dit reden om met hem in gesprek te gaan over mogelijkheden tot verduurzaming. De gegevens van ingehuurde machines zullen vanaf 2018 bijgehouden worden.

Vanuit de ketenanalyse is al inzicht gemaakt in het duurzaamheidsbeleid van de belangrijkste ketenpartners. Hieruit blijkt dat 5 van de 21 leveranciers in het bezit zijn van een certificaat op de CO₂ Prestatieladder; nog eens 2 andere leveranciers zijn bezig met duurzaamheid zonder een certificaat in bezit te hebben.

Agterberg focust zich de komende tijd op de toepassing van Stabilizer en de inhuur van duurzaam materieel; maar daarbij kan het wel interessant zijn om jaarlijks te analyseren hoeveel leveranciers een beleid m.b.t. duurzaamheid hanteren en of Agterberg hier nog een rol in kan en wil gaan spelen om dit aantal te vergroten.

4 Doelstellingen

Aan de hand van voorgaande hoofdstukken wordt bepaald of de reeds opgestelde doelstellingen nog steeds actueel zijn, of dat deze mogelijk aangepast (aangescherpt of juist afgezwakt) moeten worden, teneinde ambitieus én realiseerbaar te blijven. Dit wordt in de volgende alinea's verder beschreven. Aanpassingen aan de doelstellingen worden ook besproken in het managementoverleg.

4.1 Vergelijking met sectorgenoten

Vanuit de CO₂-Prestatieladder wordt gevraagd om reductiedoelstellingen op te stellen die zowel ambitieus als realistisch zijn. Daarom is voor het opstellen van de doelstelling onderzocht welke maatregelen en doelstellingen sectorgenoten ambiëren. Agterberg schat zichzelf op het gebied van CO₂-reductie in als middenmoter vergeleken met sectorgenoten. Op basis hiervan zal de reductiedoelstelling gelijk liggen aan die van sectorgenoten. Volgens de maatregelenlijst van SKAO behaalt Agterberg Bedrijven een overall gemiddelde score:

Score geïmplementeerd	Eigen maatregelen	A Score	B Score	C Score
46 categorieën	6 categorieën	21	14	5

Enkele voorbeelden van sectorgenoten die in het bezit zijn van het CO₂-bewust Certificaat hebben de volgende doelstellingen:

Sectorgenoot 1: Jos Scholman

Zij hebben zich als doel gesteld om 10% CO₂ op scope 1 en 2 te reduceren, van 2011 tot 2020. Om deze doelstelling te realiseren hebben zij de volgende maatregelen genomen:

- Ontwikkelen stimuleringsbeleid voor keuze auto, bijv. aanschaf beperken van nieuwe personenauto's en kiezen voor een A of B label.
- Het nieuwe rijden invoeren.
- Introductie van een nieuwe planningsformule, teneinde een efficiëntere routing te bereiken.
- Optimalisatie ploegenindelingen voor een efficiëntere route indeling waardoor aantal gereden km 's verminderd wordt.
- Rijden op alternatieve brandstoffen (voertuigen).
- Waar mogelijk elektrisch materieel en voertuigen.
- Bestaande materieel planning op vermogen zodat motoren tijdens het belast draaien niet op hoge toeren moeten werken.
- Carpoolen.
- Training medewerkers.
- Juiste bandenspanning.
- Omzetten leveringscontracten naar groene stroom t.b.v. verlaging CO₂ uitstoot.
- Aanschaffen LED verlichting of zuinige TL lampen.
- Zelf energie opwekken met behulp van zonnepanelen.
- Promotiecampagne opzetten.

Voor scope 3 heeft Jos Scholman de volgende doelstellingen:

- Bindende afspraken maken met A-leveranciers; 5% reductie.
- Afval, verminderen van transport en andere bewerking van afval; 5% reductie.
- Verminderen woon-werk kilometers; geen kwantitatieve doelstelling.

Sectorgenoot 2: Versluis

Zij hebben zich als doel gesteld om 10% CO₂ op scope 1 en 2 te reduceren, van 2011 tot 2020. Om deze doelstelling te realiseren hebben zij de volgende maatregelen genomen:

- Verduurzamen bedrijfsauto's.
- Verduurzamen materieel.
- Het nieuwe rijden.
- Het nieuwe draaien.
- Duurzame verlichting + bewegingssensoren.
- Nieuwbouwkantoor.
- Actiewagens op zonne-energie.

Agterberg t.o.v. sectorgenoten

De doelstelling van Agterberg Bedrijven is ambitieus t.o.v. sectorgenoten.

De maatregelen zijn vergelijkbaar met sectorgenoten. Agterberg gaat meer inzetten op elektrische materieel en materiaal dan uit de doelstellingen van sectorgenoten te halen is. Ook is de verbouwing van het kantoor bij Agterberg een reden om een ambitieuze doelstelling te bepalen. Dit vanwege de verduurzaming en het opwekken van zonne-energie.

4.2 Hoofddoelstelling

Agterberg Bedrijven heeft als doel gesteld om in de komende drie jaar, gemeten vanaf het referentiejaar tot aan het jaar van herbeoordeling, onderstaande CO₂-reductie te realiseren.

Scope 1 en 2 doelstelling Agterberg Bedrijven
Agterberg Bedrijven wil in 2020 ten opzichte van 2015 20% minder CO ₂ uitstoten

Bovengenoemde doelstelling wordt gerelateerd aan het aantal werkuur om de voortgang in CO₂-reductie te monitoren.

Nader gespecificeerd voor scope 1 en 2 zijn de doelstellingen als volgt:

- Scope 1: 20% reductie in 2020 ten opzichte van 2015
- Scope 2: 25% reductie in 2020 ten opzichte van 2015

Daarnaast wil Agterberg in de keten onderstaande reducties realiseren:

Scope 3 doelstelling Agterberg Bedrijven
Agterberg wil in de projecten waarin Stabilizer als duurzame wegverharding is toegepast, in 2020 20% meer omzet t.o.v. 2017
Waarbij Agterberg haar opdrachtgevers aan de voorkant van de projecten adviseert over de mogelijkheden van Stabilizer.

Scope 3 doelstelling Agterberg Bedrijven
Agterberg wil in 2020 15% machines met (minimaal) Stage 3 of 4(A, B of final)/Tier 4 (final) inhuren.

Scope 1 | Subdoelstelling brandstofverbruik

Om de scope 1 doelstelling te kunnen behalen is aan de hand van de mogelijke reductiemaatregelen bekeken hoeveel brandstof kan worden bespaard met de bedrijfsauto's.

Dit is ingeschat op ongeveer 18% reductie in 2020 t.o.v. 2015. Deze reductie is gerelateerd aan het verbruikte aantal liters ten opzichte van de werkuren.

Scope 1 | Subdoelstelling gasverbruik kantoren

Om het gasverbruik en de bijbehorende CO₂-uitstoot te kunnen verlagen zijn maatregelen geïnterpreteerd die van toepassing zijn. Dit is ingeschat op een verlaging van het verbruik van 40% in 2020 t.o.v. 2015. Om dit te kunnen monitoren wordt de voortgang gekoppeld aan het gasverbruik.

Scope 2 | Subdoelstelling elektraverbruik kantoren

Om het elektraverbruik en de bijbehorende CO₂-uitstoot te kunnen verlagen zijn maatregelen geïnterpreteerd die van toepassing zijn. Dit is ingeschat op een verlaging van het verbruik van 90% in 2020 t.o.v. 2015. Om dit te kunnen monitoren wordt de voortgang gekoppeld aan het elektraverbruik.

Scope 2 | Subdoelstelling zakelijk (vlieg)verkeer

Om het aantal afgelegde kilometers-vliegverkeer terug te dringen is bekeken welke mogelijkheden er zijn om dit te realiseren. Dit heeft tot de doelstelling geleid de CO₂-uitstoot met 25% te reduceren in 2020 t.o.v. 2015.

Scope 3 | Subdoelstelling Advies over Stabilizer

In projecten waarin de opdrachtgever daarvoor open staat, zal advies uitgebracht worden over de toepassing van Stabilizer als duurzaam alternatief voor conventionele wegverharding. Daarnaast wordt ook bijgehouden hoeveel van deze adviezen daadwerkelijk gehonoreerd worden om het effect van de inspanning van Agterberg te meten.

Scope 3 | Subdoelstelling Inhuur duurzaam materieel

Van alle ingehuurde machines wordt de Tier-norm opgevraagd (of alternatief: de Euro- of Stage-norm) en het aantal dagen dat deze machines ingehuurd zijn geweest. Het doel is om gaandeweg de jaren het aandeel van de dagen dat er zuinige typen machines ingehuurd zijn geweest, te vergroten.

Maatregelen reductieplan

In onderstaande tabel worden de maatregelen van het huidige reductieplan weergegeven. De maatregelen welke dit jaar nieuw zijn toegevoegd, zijn schuin gedrukt.

Maatregel	Planning
Aankoop van bedrijfswagens met schonere Euro 6 of 6C motoren.	31-12-2018
Gebruik minder schadelijke Aspen brandstof voor apparatuur indien mogelijk;	31-12-2018
Inkoop groene stroom bij afloop energiecontract;	31-12-2018
Stimuleren bij aankoop van personenauto's met energielabel A, dan wel minimaal een groen label;	31-12-2018
Verdiepen overzicht materieel: Overzicht per materieelstuk (draaiuren) van het gebruik;	31-05-2019
Bewustwording door gedragsverandering;	31-12-2018
Elektrisch materieel en voertuigen waar mogelijk;	31-12-2018
Rijden op biogas waar mogelijk;	31-12-2018
Aanschaf hybride persoonsvoertuigen in 2018;	31-12-2018
Inventariseren mogelijkheid elektrische auto's in 2018;	31-12-2018
Verduurzamen kantoor op de Voordorpsedijk: geen gas maar warmte-koude installatie, beter isolatie etc.;	31-08-2018
Opwekken duurzame (Zonne) energie op de Voordorpsedijk;	31-08-2018

Afname papiergebruik door digitalisering formulieren, planning en projectdocumentatie;	31-12-2020
Bijhouden verbruik en kilometerstanden per auto/machine;	31-12-2020
Werkvoorbereiding: slim inkopen en plannen;	31-12-2020
Terugkoppeling rijgedrag bij nieuwe vrachtwagens;	31-12-2018
Investeringen kwalificeren: welk materieelstuk (milieunormen), vervangt welk materieelstuk?;	31-01-2019
Bepalen onder welke criteria een advies over Stabilizer uitgebracht gaat worden, en hoe dit advies er precies uit zal zien (qua vorm en inhoud);	Aug 2018
Degenen die verantwoordelijk zijn voor het uitbrengen van advies over Stabilizer, over hun taak en het registeren van de resultaten informeren;	Sep 2018
Degenen die verantwoordelijk zijn voor het inhuren van zuinig materieel, over hun taak en het registeren van de resultaten informeren;	Sep 2018

De volgende maatregelen zijn reeds uitgevoerd in de afgelopen jaren:

Maatregel	Planning
Aankoop van bedrijfswagens met schonere Euro 5 respectievelijk Euro 6 motoren; <i>Dit gebeurt (zie investeringslijst) en is een doelstelling die continue doorloopt.</i>	31-12-2017
Stimuleren bij aankoop van personenauto's met energielabel A, dan wel minimaal een groen label; <i>Dit gebeurt (zie investeringslijst) en is een doelstelling die continue doorloopt.</i>	31-12-2017
LED verlichting toepassen bij vervangen reguliere verlichting; <i>Dit is gebeurt binnen alle gebouwen van Agterberg.</i>	31-12-2017
Afname papiergebruik door digitalisering P&O en financiële administratie; <i>Er is een nieuw systeem aangeschaft (HR2DAY). Alle dossiers zijn digitaal.</i>	31-12-2017
Plaatsen van bewegingssensoren in bedrijfsgebouwen; <i>Dit is gebeurt binnen alle gebouwen van Agterberg.</i>	31-12-2017
Maandelijks controle bandenspanning; <i>Dit gebeurt op meerdere momenten per jaar, zowel door Agterberg als door de bandenleverancier en is een doelstelling die continue doorloopt.</i>	31-12-2016

5 Voortgang CO₂-reductie

In hoofdstuk 2,3 is een overzicht te zien met de trends van de afgelopen jaren.

Naast de evaluatie van de voortgang van heel scope 1 en 2, is de hoofddoelstelling ook uitgesplitst per emissiestroom om zodoende doelstellingen te formuleren die gedetailleerder en beter meetbaar zijn. Ieder half jaar, tijdens de evaluatie van het reductieplan, zal hieronder per subdoelstelling de voortgang in CO₂-reductie beschreven worden. Deze voortgang wordt aangetoond op basis van de verzamelde emissiegegevens betreffende scope 1, 2 en 3.

Scope 1 | Subdoelstelling brandstofverbruik

Het verduurzamen van het materieelpark van Agterberg is een belangrijke pijler binnen het bedrijf. Jaarlijks worden er investeringen gedaan. Duurzaamheid is een belangrijke factor binnen de investeringslijst (zie maatregelenlijst). Naast duurzame investeringen is er ook ingezet op bewustwording. Dit door cursussen en communicatie. De trend zal zich de komende jaren doorzetten. De voortgang op gebied van brandstofverbruik is een reductie van 15,6% (op basis van werkuren in 2017 t.o.v. het basisjaar 2015).

Scope 1 | Subdoelstelling gasverbruik kantoren

Het gasverbruik is de afgelopen jaren afgenomen (dalende trend). Dit komt omdat de kantoorlocatie van Maarsse Groen in 2016 is gesloten. Hier wordt geen gas meer verbruikt. Naast het sluiten van de kantoorlocatie is er geen trend te ontdekken in het gasverbruik. Dit wordt wel in 2018 en 2019 verwacht i.v.m. verbouwing kantoor (zie maatregelen).

De voortgang op gebied van gasverbruik is een reductie van 32% (op basis van werkuren in 2017 t.o.v. het basisjaar 2015).

Scope 2 | Subdoelstelling elektraverbruik kantoren

Het elektraverbruik is de afgelopen jaren afgenomen (dalende trend). Dit komt omdat de kantoorlocatie van Maarsse Groen is gesloten. Hier wordt geen elektra meer verbruikt. Daarnaast zijn er in 2016 en 2017 diverse investeringen gedaan op het gebied van elektra. Alle gebouwen zijn voorzien van Ledverlichting en bewegingssensoren. Wij verwachten dat de dalende trend zich doorzet i.v.m. verbouwing van het kantoor en de aanleg van zonnepanelen (zie maatregelenlijst).

De voortgang op gebied van elektraverbruik is een reductie van 20,2% (op basis van werkuren in 2017 t.o.v. het basisjaar 2015).

Scope 2 | Subdoelstelling zakelijk (vlieg)verkeer

In het vliegverkeer zit een dalende trend. Dit vanwege een werk in Slowakije waar vaak heen wordt gevlogen. De afgelopen jaren is hier steeds minder gebruik van gemaakt en deze trend zal zich naar aller waarschijnlijkheid doorzetten de aankomende jaren.

De voortgang op gebied van vliegverkeer is een reductie van 77,7% (op basis van werkuren in 2017 t.o.v. het basisjaar 2015).

Scope 3 | Subdoelstelling Advies over Stabilizer

Op dit moment is nog geen voortgang aantoonbaar; vanaf 2019 zal dit mogelijk zijn.

Scope 3 | Subdoelstelling Inhuur duurzaam materieel

Op dit moment is nog geen voortgang aantoonbaar; vanaf 2019 zal dit mogelijk zijn.

6 Participatie sector- en keteninitiatieven

Vanuit de CO₂-Prestatieladder wordt gevraagd om deelname aan een sector- of keteninitiatief. Het bedrijf dient zich daarbij op de hoogte te stellen van de initiatieven die binnen de branche spelen.

6.1 Actieve deelname

De gedachte achter deelname aan een initiatief is dat door interactie met andere bedrijven informatie kan worden uitgewisseld en in samenwerking nieuwe ideeën en ontwikkelingen op het gebied van CO₂-reductie tot stand kunnen komen. Vanuit dit doel vraagt de norm om een actieve deelname, middels bijvoorbeeld werkgroepen. Verslagen van bijeenkomsten en van overlegmomenten en presentaties van het bedrijf in de werkgroep kunnen tegenover de auditor dienen als bewijs van actieve deelname.

Mocht een initiatief waaraan wordt deelgenomen op zeker moment niet meer relevant zijn voor het bedrijf (wanneer gedurende een half jaar of langer geen voortgang in het initiatief of actieve deelname aangetoond kan worden) en de deelname wordt beëindigd, dan kan de inventarisatie van de initiatieven dienen als bron voor het kiezen van deelname aan een ander initiatief.

6.2 Lopende initiatieven

Door Agterberg wordt deelgenomen aan het initiatief Nederland CO₂ Neutraal. Dit initiatief richt zich op het inspireren van de deelnemers, het vergroten van kennis over CO₂-reductiemogelijkheden en het vergroten van een duurzaam netwerk. Zij doet dit middels vierjaarlijkse middagprogramma's en het faciliteren van werkgroep bijeenkomsten. Onderstaand treft u een overzicht van het jaarlijks budget voor het initiatief Nederland CO₂ Neutraal aan.

Om deze deelname te bewijzen worden de volgende documenten bewaard:

- Intentieverklaring Nederland CO₂ Neutraal;
- Verslagen werkgroep bedrijfsmiddelen;
- Verslagen bijeenkomsten Nederland CO₂ Neutraal.

Omschrijving	Eenheid	Budget
Inzet medewerkers	16 uur (€ 100,- per uur)	€ 1.600,00
Contributie	Jaarlijks	€ 997,00
Totaal		€ 2.597,00

Praktisch toepasbare resultaten van initiatieven

Vanuit de deelname aan bovenstaande initiatief/initiatieven, komen naar verwachting nuttige tips, inzichten en reductiemaatregelen naar voren.

De maatregelen die uit de initiatieven gaan komen zullen worden besproken in het managementoverleg en waar mogelijk worden meegenomen in het reductieplan.

6.3 Reductieprogramma's

Agterberg Bedrijven draagt publiekelijk haar streven naar CO₂-reductie uit, door de volgende reductieprogramma's te onderschrijven:

De Nederlandse Klimaatcoalitie, met als doelstelling om in 2050 klimaatneutraal te opereren;

Nederland CO₂ Neutraal, met als doelstelling 20% reductie in 2020 t.o.v. 2015;

U15, duurzame mobiliteit.

Bijlage A | Inventarisatie sector- en keteninitiatieven

Sector- en keteninitiatieven omtrent CO₂-reductie	
Initiatieven van sectorgenoten/regionale initiatieven	
<p>Nederland CO₂ Neutraal Werken aan CO₂-reductie kan ook leuk zijn! Dat is de boodschap die de oprichters van het initiatief Nederland CO₂ Neutraal haar deelnemers meegeven. Het doel achter het initiatief is het actief informeren en betrekken van bedrijven bij de verschillende mogelijkheden om CO₂-reductie te bewerkstelligen. Dit wordt niet alleen gerealiseerd door het verstrekken van informatie, maar ook door het organiseren van bijeenkomsten en werkgroepen.</p>	<p>Agterberg Bedrijven heeft zich aangemeld bij dit initiatief en is neemt deel aan een werkgroep over bedrijfsmiddelen.</p> <p>http://nlco2neutraal.nl/</p>
<p>Tacide kennis Het project richt zich op het maximaal benutten van competenties van mensen, organisatie en het sturen op duurzaam gedrag. Hierdoor worden mensen geprikkeld; eigen inbreng zorgt voor intrinsieke motivatie. Hun eigen inbreng toont de verborgen (tacide) kennis, welke tot op heden niet beschikbaar was. Er ontstaat een nieuw leiderschap waarin een ieder zijn inbreng toont en deze inbreng coherent wordt met het organisme organisatie. Kerndoel zal zijn nieuwe innovatieve verdeling van kerntaken en bevorderen van de zelfredzaamheid van medewerkers. Het geheel met inachtneming van veilig, gezond werken met een zo min mogelijke milieu belasting, met als einddoel de CO₂ neutrale organisatie. Het geheel van attitudes en doelen hebben wij samengevat in het begrip "duurzame inzetbaarheid Organisatie".</p>	
<p>Duurzameleverancier.nl Sectorinitiatief van Movares. Samen met andere marktpartijen uit de sector (van ingenieursbureaus tot aannemers) bouwt Movares aan een platform van partijen die hun leveranciers actief ondersteunen in het opzetten en uitvoeren van duurzame bedrijfsvoering, te beginnen door bij de belangrijkste leveranciers na te vragen wat zij op dit gebied al doen.</p>	<p>https://www.duurzameleverancier.nl/</p>
<p>DGBC De Dutch Green Building Council (DGBC) is een onafhankelijke non-profit organisatie die streeft naar blijvende verduurzaming van de bebouwde omgeving in Nederland.</p>	<p>https://www.dgbc.nl/</p>
<p>Lean and Green Lean and Green is een stimuleringsprogramma voor bedrijven en overheid dat wordt uitgevoerd door Connekt. Het stimuleert organisaties om te groeien naar een hoger duurzaamheidsniveau door maatregelen te nemen die niet alleen kosten besparen, maar gelijktijdig milieubelasting reduceren.</p>	<p>http://lean-green.nl/</p>
<p>Duurzaamgebouwd.nl Een platform voor kennisdeling en innovatie op het gebied van duurzaam bouwen.</p>	<p>http://www.duurzaamgebouwd.nl/</p>

<p>Beter Benutten Een platform van het ministerie van Infrastructuur en Milieu naar aanleiding van het programma Beter Benutten. Rijk, regio en bedrijfsleven nemen in dit programma samen innovatieve maatregelen om de bereikbaarheid in de drukste regio's te verbeteren.</p>	<p>http://www.beterbenutten.nl/</p>
<p>Leaders for Nature Een Programma van IUCN NL dat tot doel heeft het Nederlandse bedrijfsleven te helpen verduurzamen met bijzonder oog voor biodiversiteit. Vanaf 2016 gaan ze de samenwerking met bedrijven intensiveren via langlopende individuele partnerschappen.</p>	<p>https://www.iucn.nl/actueel/terugblik-10-jaar-leaders-for-nature</p>
<p>Groencollectief Groencollectief Nederland is een landelijk samenwerkingsverband van regionaal opererende zelfstandige ondernemers, allen toonaangevend op het gebied van professionele groenvoorziening. Door samenwerking op het gebied van marktwerking, kennisdeling, CO₂-reductie, innovatie en inkoop versterkt Groencollectief Nederland haar positie alsmede de positie van haar zakelijke relaties. Kortom: gebundelde krachten om samen te werken aan een groene toekomst.</p>	<p>http://www.groencollectiefnederland.nl/</p>
<p>Sturen op CO₂ Meerjarig initiatief opgezet door Cumela, brancheorganisatie voor ondernemers in groen, grond en infra. Uitwisseling van informatie en ideeën, onder andere in workshops. Meerdere bijeenkomsten per jaar.</p>	<p>https://www.cumela.nl/cursus/brandstof-co2/sturen-op-co2-sectorinitiatief</p>
<p>Platform Groene Netten Alle infrabeheerders (Enexis, Gasunie, Alliander, Stedin, TenneT, KPN en ProRail) hebben vanuit hun rol een duidelijke maatschappelijke verantwoordelijkheid. De verduurzaming van de samenleving is een uitdaging die uitstekend past binnen de activiteiten van de infrabeheerders. Zij kunnen de duurzame ontwikkeling vanuit de eigen ketenpositie, in samenwerking met leveranciers, versnellen door bewust om te gaan met emissiereductie en de migratie naar circulair materiaalgebruik. Gezien de grote collectieve impact van alle maatschappelijke infrabeheerders samen, draagt dit direct bij aan significant lagere CO₂-uitstoot in Nederland en de kanteling naar een circulaire economie.</p>	<p>http://www.groenenetten.org/nl/</p>
<p>Aanpak Duurzaam GWW Een samenwerkingsverband tussen marktpartijen, overheidsopdrachtgevers en kennisinstututen. Gericht op de Spoor en Grond-, Weg- en Waterbouwsector. De kern van de Aanpak Duurzaam GWW is het meewegen van duurzaamheidsaspecten vanaf een vroege planfase en het streven naar een optimale balans tussen People, Planet en Profit. Het meewegen van duurzaamheidsaspecten in alle fasen van een project draait om het formuleren, vastleggen en uitvoeren van ambities en deze door te geven naar de volgende projectfase.</p>	<p>http://www.duurzaamgww.nl/</p>

<p>Railforum Netwerk/ CO₂-visie 2050 Railforum bestaat sinds 1992 en is het onafhankelijke kennisnetwerk van ruim 85 bedrijven en organisaties die actief zijn in de brede railsector. In november 2015 is er een doorstart gemaakt en hebben alle grote stakeholders uit de sector de CO₂-visie 2050 ondertekend. Een stuurgroep in samenwerking met Climate Neutral Group beoogt de hele sector te betrekken door elk bedrijf te ondersteunen in het aanmaken van een footprint en het zetten van de eerste stappen op de CO₂-prestatieladder. Met als doel dat er een complete footprint van de hele sector ontstaat.</p>	<p>http://www.railforum.nl/2015/12/co2-visie/</p>
<p>InnoRail Een netwerk dat zich richt op verbeteringen en innovaties in het assetmanagement domein van ProRail. Dit domein is voortdurend in verandering door uitbreiding, vervanging, nieuwe interne en externe ontwikkelingen en nieuwe eisen. Het domein staat voor een voortdurende opgave zich aan te passen en haar prestaties te verbeteren. Het netwerk maakt deze ontwikkelingen proactief bespreekbaar. Het behandelt in dit kader thema's, vraagstukken inzake techniek-, proces- en productinnovatie ter bevordering van duurzaam en economisch assetmanagement. Doelstelling is om technische en procesmatige innovaties rondom het werkveld van beheer en onderhoud te bevorderen.</p>	
<p>Rail Cargo Information Een stichting waarbij zo'n 60 organisaties zijn aangesloten die werk uitvoeren in de spoorsector. Doel van de stichting is om het gebruik van het spoor voor goederenvervoer te bevorderen.</p>	<p>http://www.railcargo.nl/</p>
<p>CO₂-Visie 2050 Duurzaamheid is belangrijk voor de spoorsector in Nederland. Zowel vanuit de MJA-3 (Meer-Jaren-Afspraak Energie-efficiency) als vanuit de Railforum werkgroep Duurzaamheid is de behoefte ontstaan om een gezamenlijke visie voor de lange termijn te ontwikkelen, een visie rondom CO₂. Op zaterdag 28 november ondertekende onder andere Railforum een plan om het spoor voor 2025 geheel CO₂ neutraal te maken. Andere partijen die de visie 'Samen realiseren we een CO₂ neutraal spoor' onderschreven zijn NS, ProRail, Arriva, Syntus, TransDev, het ministerie van Infrastructuur en Milieu, DB Schenker, KNV en de provincie Groningen. Staatssecretaris Dijkzema nam het plan in ontvangst.</p>	<p>http://www.railforum.nl/2015/12/co2-visie/</p>
<p>Circulaire spoor Circulair Spoor is een samenwerkingsverband tussen RailPro, BAM Rail, RHDHV, Asset Rail en ProRail. Deze samenwerking heeft tot doel om de eerste concrete baten van circulair spoor in kaart te brengen en ervoor zorg te dragen dat de hele sector aanhaakt. Op basis van een QuickScan van het materiaal intensieve spoorelementen komt er een circulaire businesscase voor ballast, spoorstaven, wissels, rijdraden en etagefietsrekken. Iedere partner in het samenwerkingsverband is 'sponsor' van één casus. De uitdaging voor ProRail is om te</p>	

<p>onderzoeken hoe ballast een meer circulair karakter kan krijgen.</p>	
<p>Nederland ICT – Milieu stichting Stichting ICT Milieu is onderdeel van Nederland ICT en organiseert met Wecycle de inzameling en verwerking van ruim 12 miljoen kg afgedankte ICT-apparatuur. ICT Milieu neemt de deelnemers zo veel mogelijk werk uit handen en is de spreekbuis van de ICT-sector als het op milieu aankomt. ICT-inzamelsysteem ICT Milieu zorgt voor de monitoring van de hoeveelheid ingezameld ICT-afval en de verplichte rapportage aan het nationaal WEEE-register. We publiceren jaarlijks het inzamelresultaat in de ICT Milieumonitor.</p>	<p>https://www.nederlandict.nl/diensten/ict-milieu/</p>
<p>Climate Neutral Group Climate Neutral Group is met een groep bedrijven aan de slag met klimaatneutraliteit: de Coalition of the Doing. Hierin wordt aan een klimaatneutrale(re) bedrijfsvoering gewerkt en concrete CO₂-reductie. De groep laat zien dat het nú tijd is om tot actie over te gaan! Alle deelnemers werken actief mee aan het behalen van het Klimaatakkoord en willen daarmee anderen inspireren.</p>	<p>https://www.climateneutralgroup.com/</p>
<p>Low Car Diet – stichting Urgenda Low Car Diet is de grootste duurzame mobiliteitswedstrijd in Nederland tussen bedrijven en collega's onderling. Het Low Car Diet brengt bedrijven, Organisaties en medewerkers in aanraking met verschillende vormen van duurzaam vervoer. Workshops en online tools leveren informatie over CO₂-reductie.</p>	<p>http://www.lowcardiet.nl/</p>

Colofon

Auteur: Jurre Booman
Kenmerk: Reductieplan
Datum: 12-06-2018
Versie: 1.1
Autoriserende manager: Cees Haaksman

Handtekening autoriserende manager:

A handwritten signature in blue ink, appearing to be 'Cees Haaksman', written over a horizontal line. The signature is stylized and cursive.

.....